

יהודה תגר

הפסיכולוגיה של החירות

הסמינר על הפסיכוסופיה ניתן על ידי שטיינר במטרה להניח תשתית לתורת נפש אנתרופוסופית. בימי חייו לא נעשתה עבודה נוספת לפיתוחה, אך כעת בשלו התנאים. פסיכוסופיה - מדור חדש

תרבותית מובילה להתפתחות התודעה במאה העשרים בגלל היעדר הבנה והשלכה מעשית של הפסיכוסופיה; אני טוען כי הפסיכוסופיה המעשית היא החוליה החסרה ליכולת המעשית של שימוש תרבותי וחברתי בפילוסופיה של החירות, ושגם היום יש לה את הפוטנציאל לתת תרומה משמעותית להתפתחות הפסיכולוגיה, הייעוץ האישי והפסיכיאטריה של המאה הזאת. ההצגה של גישה זו לקהל הישראלי והפוטנציאל האדיר שלה להתפתחות הפסיכולוגיה והפסיכותרפיה במאה ה-21 - זוהי מטרתו של המדור הזה.

***

האנתרופוסופיה נוסדה כזרם רעיוני ב-1894, עם פרסום הפילוסופיה של החירות של רודולף שטיינר. ספר זה ניתן כתשתית חדשה לתרבות עתידית המבוססת על רוחניותו האישית העצמאית של האדם, רוחניות היונקת מהשורשים העמוקים של צמיחת האני האישי בהיסטוריה האנושית. האנתרופוסופיה מושתתת על ההתבוננות הישירה והחשיבה הלוגית העצמאית, שהובילו גם לפיתוח המדע והטכנולוגיה המודרניים. היא לא נוסדה כשיטת אמונה דתית חדשה המבוססת על התגלות של נביא, אלא כמדע הרוח; היא קוראת להרחבת המדע המודרני כך שיכיל, בנוסף לתופעות החיצוניות הזמניות לחושים הרגילים שאתם נולדנו, גם את התופעות

לעתיד האנושות; אבל אל הפסיכוסופיה המעשית הוא לעולם לא חזר. כנראה שהאנשים סביבו עדיין לא היו מוכנים לכך. הפסיכוסופיה חיכתה לזמנה, שהגיע בשנות השמונים של המאה העשרים. מאז תחילת המאה העשרים ועד היום, הפסיכולוגיה והפסיכותרפיה המודרנית היו לאחד המעצבים המרכזיים של התפתחות התודעה האנושית, עם השפעה עצומה על הדימוי העצמי של בני האדם, על החינוך, התרפיה והתרבות האנושית בכללותה. מאות תאוריות ומתודות מעשיות של פסיכולוגיה ופסיכותרפיה נוצרו ובאו לביטוי אקדמי,

ישנה רק דרך אחת להתבוננות ישירה בעולם התופעות, כולל בנפש האישית עצמה: התבוננות אובייקטיבית בענן הנפש עצמו. דבר לא מפריד בין האני האישי לענן הנפש הסובב אותו. אבל נדרשת פרספקטיבה כדי לאפשר לאני להתבונן בנפשו שלו

מקצועי וחינוכי במהלך המאה העשרים. האנתרופוסופיה, למרות שהיא מציעה תמונת אדם כה מלאה ומקיפה, לא הפכה להיות חלק מתנועה זו, וניתן אף לומר שמלבד תנועת חינוך ולדורף, היא לא הצליחה להוות גורם תרבותי מוביל. לפי דעתי, התנועה האנתרופוסופית אבדה את יכולתה לתרום תרומה

"יכולתי להביא לפניכם רק חלק קטן מן התחום האינסופי של הפסיכוסופיה. "אל תחשבו על זה כעל אידאל אבסטרקטי, אלא המשיכו לחזור אל זה בהתמדה בדרך מעשית. העבודה הזאת צריך שתהפוך למניבת פירות". (רודולף שטיינר, פסיכוסופיה, ברלין, 4 בנובמבר 1910).

בנובמבר 1910 בברלין, בסמינר המוקדש לפסיכוסופיה, רודולף שטיינר נתן אחת ולתמיד את התשתית האנתרופוסופית המעשית לפסיכולוגיה, ייעוץ אישי, פסיכותרפיה ורפואה פסיכוסומטית. הוא קיווה שמחקר הנפש לאור האנתרופוסופיה יתפתח במקביל לתנועת הפסיכואנליזה, שהייתה אז בראשית דרכה. לשטיינר היה כלל, לפיו הוא לא מציע פעמיים תשתית לתחום מחקר חדש; הוא עושה זאת פעם אחת, וממשיך לפתח זאת אם הוא נדרש לכך על ידי עמיתיו. כך קרה עם חינוך ולדורף, ועם כל תחום מעשי אחר שפיתח לאור מדע הרוח. השאלה לגבי הפסיכוסופיה לא נשאלה עד סוף ימיו, והוא לא הזכיר יותר את המילה, על אף היותה המילה הראשונה שהמציא בחייו. אמנם, הוא נתן מאות הרצאות על נפש האדם והתפתחותה העתידית, שהיוו את מרכז עבודתו הרוחנית ותרומתו

האנרגטיות, הנפשיות והרוחניות שאיננו קולטים בחושים הפיזיים. תופעות אלה זמינות רק למערכת חושים חדשה, המצויה היום כפוטנציאל חי בכל אדם, מתחת לפני השטח של התודעה הרגילה: תפיסה אימגינטיבית, אינספירטיבית ואינטואיטיבית.

בפילוסופיה של החירות כותב שטיינר שפעולה אנושית היא חופשית כאשר היא מודעת למקור הפנימי או החיצוני שמניע אותה. ידיעה ישירה של המקור או מציאות פנימית וחיצונית אפשרית כיוון שהמהות הפנימית של תופעות העולם, והמהות הפנימית של רוח האדם, קשורות זו בזו במערכת שורשים אחת, אליה ניתן להתערור במודע. זהו הדהוד עמוק והשלכה מודרנית של ההבטחה שניתנה על ידי ישוע: "דעו את האמת, והאמת תשחרר אתכם" (יוחנן, ח' 32).

על בסיס תורת ההכרה של הפילוסופיה של החירות, נתן שטיינר תשתיות להתפתחויות עתידיות של תרבות אנושית בתחומים רבים. חלקן החלו לצאת לפועל עוד בימיו, כמו למשל חינוך ולדורף, הארכיטקטורה האנתרופוסופית, החינוך המרפא והחקלאות הביודינמית; חלקן באו לביטוי מעשי התחלתי רק בעשורים האחרונים, למשל הייעוץ האישי, הפסיכוסופיה, הפסיכותרפיה האנתרופוסופית, והגישה האנתרופוסופית לכלכלה; וחלקן עדיין נמצאות, לדעתי, במצב של זרע לעתיד: הרפואה האנתרופוסופית, אומנות הבמה האנתרופוסופית, השילוש החברתי ומדעי טבע עתידיים המבוססים על מדע הרוח ועל ההבנה העמוקה של טבע האדם שמדע זה מאפשר.

כשם שגדילתו האישית של כל אדם עוברת דרך שלבים הדרגתיים של התפתחות מעובר לתינוק, לילד, לנער ולמבוגר – כן הדין באנושות ככללותה:

בכל דור נולדים באדם כוחות פנימיים חדשים שלא היו מודעים ופעילים לפני כן. הבנות חדשות של האדם והעולם הופכות לזמינות ליצירה חדשה. מה שנתנו לאנושות מוריה הגדולים לא תמיד הובן לחלוטין בדורם, והשימוש בתרומתם העל-זמנית נעשה בהתאם למגבלות היכולת הנפשית של דורם או הדורות שבאו אחריהם. אין לי שום ספק שרודולף שטיינר הוא אחד מהמורים הרוחניים הגדולים של האנושות, ושהערכה הכללית לתרומתו המיוחדת להתפתחות האנושות תגדל עם הזמן ועם היכולת של יותר ויותר בני אדם להבין, להשתמש ולהעריך אותה. הוא נתן מה שיכול היה לתת בעודו בחיים, וחוט חייו נחתך בהתנקשות בעודו בשיא כוחו היוצר. הוא ידע שזרעים שהוא נתן בזמנו, יוכלו לבוא לביטוי מעשי רק בעתיד: בסוף המאה העשרים ובראשית המאה ה-21, ואף בעתיד רחוק יותר. האנושות איננה מקבלת משה או אריסטו בכל דור; האנושות איננה מקבלת רודולף שטיינר בכל דור. אלא שבכל דור ודור יכולים אנחנו לעשות שימוש חדש ועכשווי במתנתם.

הפסיכוסופיה ניתנה על ידי שטיינר כתשתית האנתרופוסופית לפיתוח של פסיכולוגיה, פסיכותרפיה ורפואה פסיכוסומטית, בידיעה שהיכולת של האנשים לעשות בה שימוש תבשיל רק בעתיד הקרוב. סמינר הפסיכוסופיה בברלין היה אמור להיות הבסיס לפסיכולוגיה ולפסיכותרפיה האנתרופוסופית העתידית, אבל כאמור, התנאים אז לא היו בשלים. היום, הם בשלים מאוד.

ענן הנפש

במיסטריה של פיתגורס ביוון העתיקה, שהייתה המכון לאימון מנהיגים של זמנו, היה מבחן כניסה שבדק האם החניך

מוכן להתחיל את מסע הידע הפנימי מן המקום שבו הוא נמצא באמת; מן הידע והבורות העצמיים, מהחוויה האישית הסובייקטיבית כפי שהיא. באופן דומה, משפט הסיום של סמינר הפסיכוסופיה אומר: "חברים יקרים, יצרתם קשר עם תנועה שבה הידע האישי שלכם יוכל לגדול רק אם תקבלו את הידע הנוכחי שלכם כעובדה קרמתית". כלומר, זוהי הזמנה להתחיל מן הידע האישי הקיים, עם כל מוגבלותו, ולהשתמש בו כנקודת התחלה. ידע אמיתי על נפש האדם לא ניתן לרכוש על שום בסיס אחר; נקודת הכניסה אל עולם הרוח חבויה בעמקי הנפש האישית. "כל כבודה בת מלך פנימה". את הסף הזה צריך כל אדם לחצות בזמנו האישי, בדרכו האישית, ומתוך בחירה חופשית.

התרומה הייחודית של הפסיכוסופיה לפסיכולוגיה הינה מפת הדרכים לניווטו של האני בתוך עולם הנפש הפנימי. נקודת המוצא של הפסיכוסופיה היא זו: האני האנושי איננו תוצר של ביולוגיה וביוגרפיה; יש לו קיום עצמאי שקודם לביולוגיה, לגנטיקה ולביוגרפיה

השתנינו רבות מאז תחילת המאה העשרים. במובן של התפתחות האוטוריטה האישית, עברנו מעבר הדומה לזה של נער או נערה שגדלים מגיל 12 לגיל 18; האני התגשם אל תוך הנפש האישית באינטנסיביות עצומה במהלך המאה העשרים וראשית המאה העשרים ואחת. לאני כיום אין ברירה אלא להתבונן אל העולם החיצון וגם אל עצמו מבעד לשכבות הלא מודעות של הנפש האישית, כמו מבעד לענן תמידי שצבעיו וההתרחשויות שבתוכו משתנות

פסיכופונטיקה

בהנחיית יהודה תגר

כבר בימיה הראשונים של הפסיכולוגיה המודרנית נתן שטיינר את הבסיס לפסיכותרפיה אנתרופוסופית באמצעות הרצאותיו אודות הפסיכוסופיה, שניתנו בברלין ב-1910. הפסיכוסופיה מביאה תיאור אנטומי מפורט של מבנה הנפש, גבולותיה, תהליכי הזיכרון, ארבעת מימדי הזמן שלה ועוד, ומהווה את ההיבט המשלים לפילוסופיה של החירות.

פסיכופונטיקה היא גישה מעשית לפסיכוסופיה המביאה ריפוי לגפש דרך עיכול רשמיה על ידי הגוף בשלמותו, בתודעה אימגינטיבית, אינספירטיבית ואינטואיטיבית. בכך מתאפשרת התגלות של פוטנציאל אנושי עמוק הגלום באדם כפעילות התחנכותית של ה'אני'.

**מוזמנים לסמינר ראשון המהווה חלק משנת היסוד
בפסיכופונטיקה
אשר יתקיים בפרדס חנה:**

ימים ראשון-חמישי, 17-21 ביולי 2016
או

ימים שלישי-שבת, 23-27 באוגוסט 2016

**הרצאה פתוחה לקהל הרחב ביום שלישי ה-19 ליולי
בפרדס חנה בשעה 19:00**

לפרטים ולהרשמה:
שולמית 052-2254384
דוא"ל shluvim@shluvim.com
או דרך האתר
www.shluvim.com

Psychophonetics Institute
International

במובן מסוים הפסיכוסופיה הינה נקודת ההתחלה לפיתוח אנטומיה, פיזיולוגיה, פתולוגיה ותרפיה של הנפש האנושית לאור האנתרופוסופיה בכללותה. על כל זה אכתוב יותר במאמר הבא.

יהודה תגר הוא פסיכותרפיסט ומורה בינלאומי ליעוץ אישי ולפסיכותרפיה אנתרופוסופית. מייסד הפסיכוסופיה המעשית, הפסיכופונטיקה והאמפתיה המתודית. מנהל המכון הבינלאומי לפסיכופונטיקה (סלובקיה), נשיא האקדמיה המרכז אירופית לפסיכוסופיה ומרכז הקורסים של הפסיכופונטיקה באנגליה וסקוטלנד. החל ביולי שנה זו מציע בישראל קורסים מקצועיים בפסיכוסופיה ופסיכופונטיקה, דרך כלים שלובים.

yehuda.tagar@psychophonetics.com

הנפש האנושית נתפסת בפסיכוסופיה כאורגניזם שלם אך לא מושלם, הנמצא עדיין בתהליך של התהוות. הפסיכוסופיה מסמנת בבירור את גבולותיו החיצוניים של האורגניזם הנפשי: מערכת החושים החיה על הגבול שבין הנפש לגוף; את הגבול הפנימי של האורגניזם הנפשי: תהליך המעבר שבין ההתנסות החווייתית לבין עיצוב הידיעה האישית על ידי האני החי בתוך חיי הנפש; ואת המרכז החי של האורגניזם הנפשי: האני עצמו. על הבסיס הזה ניתן להתבונן ישירות בנוכחותו ובפעילותו המיוחדת של האני בתוך חיי הנפש; בנוכחותם ובפעילותם של חיי הגוף אל תוך הנפש, ובמבנה הפנימי ובחיים הפנימיים של האורגניזם הנפשי עצמו.

לבלי הרף. ישנה רק דרך אחת להתבוננות ישירה בעולם התופעות, כולל בנפש האישית עצמה: התבוננות אובייקטיבית בענן הנפש עצמו. דבר לא מפריד בין האני האישי לענן הנפש הסובב אותו. אבל נדרשת פרספקטיבה כדי לאפשר לאני להתבונן בנפשו שלו.

התרומה הייחודית של הפסיכוסופיה לפסיכולוגיה הינה מפת הדרכים לניווט של האני בתוך עולם הנפש הפנימי. נקודת המוצא של הפסיכוסופיה היא זו: האני האנושי איננו תוצר של ביולוגיה וביוגרפיה; יש לו קיום עצמאי שקודם לביולוגיה, לגנטיקה ולביוגרפיה. כשם שלגוף הפיזי יש מקור פיזי בעולם הפיזי שממנו באים מרכיבי הגוף, לאני האנושי יש מקור רוחי בעולם הרוח שממנו האני בא. על בסיס ההנחה הזאת, כל ההתבוננות בתופעות הפסיכולוגיות האנושיות משתנה: האני נוכח בתוך הנפש שאליה הוא מביא, דרך החשיבה, רשמים רוחניים שמקורם בעולם הרוח, כשם שהגוף הפיזי נוכח מחוץ לנפש שאליה הוא מביא רשמים שמקורם בעולם הפיזי, דרך "חלונות החושים". בפילוסופיה של החירות השם שנותן שטיינר למידע שבא אל הנפש מבחוץ הוא רושם, ולמידע שבא מן האני מושג. שניהם מושפעים על ידי "הענן הנפשי" האישי. מטרת הפסיכוסופיה היא לאפשר לאני התבוננות ישירה אל תוך הענן הנפשי עצמו, לקלוט ממנו רשמים ישירים דרך חושים חדשים שיש לפתח (אימגינציה, אינספירציה, אינטואיציה), ולעצב דרך פעילות האני קונספטים חדשים ישירים שנותנים משמעות חדשה לחיי הנפש. כוחות ההתבוננות אל עולם הנפש שמתעצבים בדרך הזאת, הופכים לכוחות ההתבוננות במימדים הפנימיים של בני אדם אחרים, במימדים הפנימיים של תופעות העולם החיצוני, וליכולות של תקשורת עם ישויות אחרות.

מחפשים תוכנית אומנותית מיוחדת?

צליליה של הלירה יעניקו לכם חוויה בלתי נשכחת.

ירדן רגאל נגנית לירה, נותנת קונצרטים באירועים פרטיים: מסיבות פרטיות וחוגי בית. ובאירועים פומביים: כנסים, ימי עיון, סמינרים אנתרופוסופיים, ועוד. רפרטואר הכולל מוסיקה למן תקופת הרנסנס ועד זמננו.

הנחות לקוראי "אדם עולם".

לפרטים נוספים:

ירדן רגאל

054-6634506